

VENDIM
Nr.20, datë 13.4.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i	Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar i	“ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“ “
Petrit Plloçi	Anëtar i	“ “
Vitore Tusha	Anëtare e	“ “
Sokol Berberi	Anëtar i	“ “
Admir Thanza	Anëtar i	“ “
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“ “
Fatmir Hoxha	Anëtar i	“ “

me sekretare Enina Mullaj, në datën 29.9.2011 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore çështjen nr. 30/8 Akti, që i përket:

KËRKUES: Irakli Stefani, përfaqësuar me prokurë nga avokat Theodhori Sollaku.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Tefik Ismaili, Rexhep Ismaili, përfaqësuar me prokurë nga avokat Arben Rakipi; bashkia Sarandë, në mungesë; Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr. 00-2009-303 (95), datë 19.3.2009 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, dhe 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Fatmir Hoxha; përfaqësuesin e kërkuarit, avokat Theodhori Sollakun, që kërkoi pranimin e kërkesës, përfaqësuesin e subjekteve të interesuara; avokat Arben Rakipin, që kërkoi rrëzimin e saj; në mungesë të subjekteve të interesuara, bashkia Sarandë dhe Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë, dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuarit, Irakli Stefani, me vendimin nr. 13, datë 25.7.2000, i është dhënë nga këshilli i bashkisë Sarandë një shesh ndërtimi për stacion radio-televiziv, me sipërfaqe 1890 m², sipas studimit urbanistik të miratuar për këtë shesh nga Këshilli i Rregullimit të Territorit të Bashkisë Sarandë (KRRTS). Me vendimin nr. 57, datë 26.12.2000 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Sarandë (KKKPS) i është kthyer z. Servet Ismaili (S.I.), si ish-pronar, sipërfaqja prej 15.6 ha pyll, në të cilën përfshihet plotësisht sipërfaqja që i është dhënë kërkuarit.

2. Kërkuari ka paraqitur kërkesëpadi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë për të kundërshtuar vendimin nr. 57, datë 26.12.2000 të KKKPS-së, vetëm për pjesën e pronës që ai posedon (sip. 1890 m²). Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, me vendimin nr. 455, datë 4.7.2002, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë, duke arsyetuar se në mungesë të titullit të pronësisë, kërkuari nuk kishte interes ligjor për ngritjen e padisë.

3. Gjykata e Apelit Gjyrokastër, pas ankimit të kërkuarit dhe personit të tretë, bashkisë Sarandë, me vendimin nr. 443, datë 5.11.2002, ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë dhe pushimin e çështjes, duke argumentuar se paditësi nuk legjitimohej, sipas nenit 32/a të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

4. Pas rekursit të ushtruar nga kërkuari, Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 1908, datë 12.12.2003, ka vendosur mospranimin e rekursit.

5. Ndërkohë prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë regjistroi procedimin penal ndaj shtetasit S.I. për veprën penale të “Falsifikimit dhe përdorimit të dokumenteve të falsifikuara”, parashikuar nga neni 186 i Kodit Penal (KP). Objekt hetimi nga prokuroria ishte një vërtetim i datës 13.3.1995, i nxjerrë nga Arkivi i Këshillit të Rrethit Sarandë, në bazë të të cilit shtetasi S.I. është njohur si pronar i sipërfaqes prej 15.6 ha të kthyer nga KKKPS-ja. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, në përfundim të gjyqimit, me vendimin nr. 82, datë 10.11.2004, ka shpallur fajtor të pandehurin S.I. për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit të dokumentit”. Ky vendim u prish nga Gjykata e Apelit Gjyrokastër për parregullsi procedurale dhe çështja u rikthye për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë, e cila, me vendimin nr. 84, datë 20.10.2006, ka vendosur pushimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit S.I. për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit dhe përdorimit të dokumenteve të falsifikuara” për shkak amnistie.

6. Pas ankimit të ushtruar nga ana e prokurorisë, Gjykata e Apelit Gjyrokastër, pasi konstatoi vdekjen e shtetasit S.I., vendosi përfundimisht, me vendimin nr. 29, datë 19.2.2007, pushimin e çështjes penale në ngarkim të tij.

7. Më datë 28.7.2007, kërkuesi ka paraqitur në Gjykatën e Lartë kërkesë për rishikim në lidhje me vendimin nr. 445, datë 4.7.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2009-303 (95), datë 19.3.2009 ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim.

8. *Kërkuesi* i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim Gjykata), duke pretenduar se ndaj tij është zhvilluar një proces i parregullt ligjor. Më konkretisht, kërkuesi pretendon se:

8.1 Gjykata e Lartë i ka cenuar të drejtën e aksesit në gjykatë pasi nuk ka vlerësuar provat e paraqitura prej tij si “të reja”, për rishikimin e vendimit të formës së prerë;

8.2 Vendimi nr. 00-2009-303 (95), datë 19.3.2009 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është i paarsyetuar, për arsye se nuk është shprehur mbi njërën nga provat e paraqitura si “të reja”

8.3 Është cenuar parimi i paanësisë së gjykatës nga ana e Gjykatës së Apelit Gjyrokastër pasi njëri nga gjyqtarët e trupit gjykues ka marrë pjesë edhe në trupin gjykues në apel që ka gjykuar çështjen penale ndaj S.I.

9. *Subjekti i interesuar* ka pretenduar me shkrim dhe në seancë plenare se:

9.1 Kërkuesi ka pasur akses të plotë në Gjykatën e Lartë dhe ka marrë përgjigje përfundimtare në lidhje me kërkesën e tij për rishikim;

9.2 Kërkuesi ka parashtuar pretendime që lidhen me interpretimin dhe vlerësimin e rishikimit sipas nenit 494 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), çka nuk përben objekt të kontrollit kushtetues;

9.3 Vendimi nr. 00-2009-303 (95), datë 19.3.2009 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është i arsyetuar dhe respekton standardet e arsytimit të përcaktuara nga jurisprudenca e Gjykatës;

9.4 Certifikata familjare nuk është provë e re, por përbën provë të administruar në shkallët e tjera, ku është shqyrtuar konflikti i themelit;

9.5 Gjyqtari i Gjykatës së Apelit Gjyrokastër, për të cilin kërkuesi ngre pretendimin për njëanshmëri, nuk ka marrë pjesë si anëtar i trupit gjykues të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

II

A. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës

10. Kërkuesi pretendon se i është mohuar e drejta e aksesit në gjykatë. Në mbështetje të këtij pretendimi, kërkuesi ka argumentuar se: a) akti i ekspertimit grafik nr. 1089, datë 25.3.2003, përbën provë të re të cilën ai nuk e dispononte gjatë zhvillimit të procesit civil; b) falsiteti i aktit të përdorur nga shtetasi S.I. është provuar në gjykimin penal; c) Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke referuar zgjidhjen e çështjes te pika “ç” e nenit 494 të KPC-së, nuk i ka dhënë zgjidhje asaj duke i mohuar të drejtën që çështja e tij të dëgjohet nga një gjykatë.

11. E drejta për t’iu drejtuar gjykatës (e drejta e aksesit) nënkupton të drejtën që ka çdo individ për të ngritur padi në një gjykatë që ka juridiksion të plotë për të zgjidhur çështjen (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 10, datë 11.5.2006*). Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se e drejta

për t'iu drejtuar gjykatës është një nga elementet e procesit të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). E drejta për t'iu drejtuar gjykatave nuk përfshin vetëm të drejtën për të hapur proces, por edhe të drejtën për të pasur nga ana e gjykatës një zgjidhje përfundimtare në lidhje me mosmarrëveshjen. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo formal. Mohimi i të drejtës për t'iu drejtuar Gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009 dhe nr. 7, datë 11.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata ka theksuar gjithashtu se e drejta për t'iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë pjesë e kufizimeve (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimit të një apelimi), por këto kufizime nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e së drejtës (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 30, datë 17.6.2010*).

13. Duke iu referuar jurisprudencës së GJEDNJ-së, Gjykata është shprehur se “në kuptim të nenit 6 § 1 të KEDNJ-së, mospranimi i një kërkesë në Gjykatën e Lartë nuk duhet të cenojë thelbin e së drejtës së ankimesit për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr. 5, datë 2.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin konkret, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit nr. 445, datë 4.7.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, duke pretenduar se ka zbuluar prova të reja. Gjykata, në jurisprudencën e saj, ka pohuar se kërkesa për rishikim përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Kërkesa për rishikim ushtrohet për shkaqe që qëndrojnë jashtë procesit të themelit, që do të thotë për fakte, prova, rrethana ose ngjarje për të cilat pala nuk kishte dijeni, nuk kishin ndodhur ose nuk ishin vërtetuar gjatë procesit gjyqësor dhe që kanë ndikuar në dhënien e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata vëren se kërkesa për rishikim e paraqitur nga kërkuesi është marrë në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, e cila ka analizuar pretendimet e kërkuesit dhe është shprehur mbi thelbin e tyre. Vetë kërkuesi ka pasur mundësi t'i parashtojë pretendimet e tij gjatë seancës gjyqësore. Nisur nga këto verifikime të bëra në dosjen gjyqësore, Gjykata vlerëson se kërkuesi e ka realizuar të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë, si nga pikëpamja formale, duke përdorur mjetin procedural ankimesit të përshtatshëm (rishikimin) ashtu edhe në aspektin substancial, duke pasur parasysh se pretendimet e tij janë shqyrtuar në seancë nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, i cili i ka dhënë çështjes një përgjigje përfundimtare. Pretendimet e ngritura nga kërkuesi që kanë të bëjnë me vlerësimin e fakteve dhe rrethanave nuk përbëjnë objekt shqyrtimi kushtetues. Gjykata ka theksuar se “mënyra e vlerësimit të provave dhe në parim, mënyra e zbatimit të ligjit material është atribut i gjykatave të zakonshme (*shih vendimet: nr. 23, datë 17.5.2011 dhe nr. 106, datë 1.8.2001 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se në rastin në shqyrtim, kërkuesit nuk i është cenuar e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë.

B. Për pretendimin e mosarsyetimit të vendimit gjyqësor

17. Kërkuesi ka pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë për mospranimin e rishikimit, duke mos u shprehur mbi certifikatën familjare të paraqitur si provë të re, është i paarsyetuar.

18. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimit gjyqësor si një detyrim i sanksionuar në nenin 142 të Kushtetutës dhe një garanci për procesin e rregullt ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe në funksion të njëra-tjetrës (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese: nr. 12, datë 2.4.2008*).

19. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në gjetjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Argumentet e dhëna në vendim duhet të

jenë të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik” (shih vendimet: nr. 26, datë 13.6.2011; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 23, datë 23.7.2009; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 11, datë 2.4.2008 të Gjykatës Kushtetuese).

20. Edhe GJEDNJ-ja, duke iu referuar procesit të drejtë të garantuar nga neni 6 i KEDNJ-së, ka theksuar se “Neni 6 i detyron gjykatat të arsyetojnë vendimet e tyre, por kjo nuk mund të kuptohet sikur kërkohet një përgjigje e detajuar për çdo argument. Detyrimi për të arsyetuar vendimin, varet nga natyra e vendimit në fjalë” (shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjen *Marini kundër Shqipërisë*, datë 18 dhjetor 2007, § 105; dhe në çështjen *Van de Hurk kundër Holandës*, 19 prill 1994, § 61).

21. Në rastin konkret, Gjykata vëren se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përmban, në pjesën arsyetuese, bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e çështjes, vlerësimin e provave të cilat kërkuesi i ka paraqitur si prova të reja, dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Nga analiza e dosjes gjyqësore rezulton se certifikata familjare nr. prot. 7/1, datë 7.5.2001, e cila është paraqitur nga kërkuesi si provë e re, është administruar dhe vlerësuar në gjykimet e mëparshme, më konkretisht gjatë shqyrtimit gjyqësor në Gjykatën e Shkallës së Parë të Rrethit Sarandë (shih vendimin nr. 455, datë 4.7.2003, fq. 4). Gjykata e Lartë në vendim shprehet se “nuk rezulton të ndodhemi para ndonjërit nga rastet e parashikuara në nenin 494 të Kodit të Procedurës Civile e për rrjedhojë nuk ka vend të rishikohet vendimi”. Nisur nga fakti se kërkuesi ka kërkuar rishikimin e vendimit gjyqësor pikërisht në bazë të nenit 494/a (prova të reja), arsyetimi i mësipërm i Gjykatës së Lartë nënkupton se nuk jemi përpara ndonjë prove apo rrethane të re, që nuk dihej nga pala dhe për të cilën mund të kërkohej rishikimi i vendimit. Në vlerësimin e Gjykatës, nuk rezulton që vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë të jetë jologjik, të ketë kundërthënie, të mos ketë referencë në ligjin e zbatueshëm dhe të mos respektojë standardet e arsyetimit të vendimit të përmendura më sipër. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se vendimi i Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi, nuk cenon kërkesat që lidhen me arsyetimin e vendimit gjyqësor, në kuptimin kushtetues, prandaj dhe ky pretendim i kërkuesit është haptazi i pambështetur.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të paanshmërisë së gjykatës

22. Kërkuesi pretendon se është cenuar parimi i paanshmërisë së gjykatës, për arsye se gjyqtari T.S. ka qenë pjesëtar i trupit gjykues në apel si në çështjen civile, të iniciuar nga kërkuesi ashtu dhe në çështjen penale ndaj shtetasit S.I.

23. Gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, sanksionuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Gjykata ka theksuar, në jurisprudencën e saj, se parimi i paanshmërisë ka në vetvete elementin e vet *subjektiv*, i cili lidhet ngushtë me bindjen e brendshme që krijon gjyqtari për zgjidhjen e çështjes në gjykim, si dhe elementin *objektiv* me të cilin kuptohet dhënia e garancive të nevojshme për gjykim të paanshëm nga vetë gjykata, përmes mënjanimi prej saj të çdo dyshimi të përligjur në këtë drejtim (shih vendimet: nr. 33, datë 22.7.2011; nr. 21, datë 29.4.2010; nr. 12, datë 13.4.2007 të Gjykatës Kushtetuese).

24. Nga aktet e dosjes gjyqësore, në çështjen konkrete, rezulton se gjyqtari T.S. ka marrë pjesë në trupin gjykues të Gjykatës së Apelit Gjirokastrës, në çështjen civile me paditës kërkuesin dhe më pas ka qenë pjesëtar, si kryesues, i trupit gjykues të Gjykatës së Apelit Gjirokastër në çështjen penale ndaj shtetasit S.I.

25. Në lidhje me këtë pretendim të kërkuesit, Gjykata evidenton se objekti i këtij shqyrtimi kushtetues është vendimi i rishikimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili kërkohet të shpallet si i papajtueshëm me Kushtetutën. Kërkesa për rishikim përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, i cili ushtrohet për shkaqe që qëndrojnë jashtë procesit të themelit. Një kërkesë për rishikimin e një vendimi gjyqësor të formës së prerë mund të paraqitet vetëm në rastet e parashikuara në mënyrë taksative nga neni 494 i KPC-së. Gjykata çmon se në rastin konkret, pretendimi i cenimit të paanshmërisë subjektive të gjykatës i përket procesit penal ndaj shtetasit S.I. dhe nuk ka lidhje me vendimin e rishikimit që kërkohet të shfuqizohet nga Gjykata. Gjyqtari T.S. nuk ka marrë pjesë në përbërje të trupit gjykues në Gjykatën e Lartë kur kjo e fundit ka shqyrtuar kërkesën për rishikim. Për pasojë, Gjykata vlerëson se nuk jemi përpara rastit të cenimit të parimit të paanshmërisë së gjykatës, ndaj ky pretendim i kërkuesit është haptazi i pabazuar.

26. Si përfundim, bazuar në çka më sipër, Gjykata çmon se nuk ndodhet përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në vështrim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134 pika 1 shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Sokol Berberi, Vitore Tusha, Petrit Plloçi, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Admir Thanza